

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A Püspök- és Félix-fürdők jövője.

Régen elősmert igazság, hogy a Nagyvárad város közelében levő két gyógyfürdő: a Püspök- és Félix-fürdő nagy előnyére van Nagyvárad városának. Hogy ezen előnyök mégsem mutatkoznak olyan mérvben, amint azt várni lehetne, több okra vezethető vissza. Ezek közül legfontosabb az, hogy nem áll rendelkezésre jó, olcsó és gyors forgalmi eszköz a város és a fürdők között, továbbá egyik fürdő sem áll a rendezettség, kényelem azon fokán, mint a nagyszabású gyógyfürdők, amelyekre milliókat áldoztak, csak hogy vonzóvá tegyék a fürdők ideözönlése szempontjából.

Pedig olyan természeti kincsekkel bír mindkét fürdő, hogy külföldön paradicsomot varázsolna az emberi számítás ezekre a helyekre.

Dr Kurländer Ede, Nagyvárad város közigazgatási előadója most olyan indítványt terjesztett Nagyvárad város törvényhatósága elé, amely a két fürdő jövőjéről felvirágoztatását célozza.

Az indítvány szerint a két fürdőt Nagyvárad városa örök áron megvásárolná s olyan bérletet keresne, aki hosz-

szabb, pl. 50 évi bérlet mellett, pár milliót fektetne a fürdők modern kiépítésére és a fürdők környékének korszerű átalakítására. Az összes világfürdők így lettek nagygyá.

Az indítványban tényleg van életrevalóság, érdemes foglalkozni vele, ha nem is az eladással.

A Püspök-fürdő eladásáról különben mindaddig úgy sem lehet beszélni, míg a püspöki szék nincsen betöltve. Azután azonban megindulhat a tárgyalás, — de az új püspök valószínűleg maga fog gondoskodni hosszú bérletről; mert a mostani állapot tényleg csak vegetálás, sem az uradalomra nem jövedelmező, sem a közönségre nem megfelelő. Ugyanez áll a Félix-fürdőre is, melynek tulajdonosa a premontrai rend, bizonyára örülni fog, ha hosszú lejáratu bérlettel igazán fellendítheti a fürdőt.

A beadott indítvány különben a következő:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottságnak!

1909 évi közigazgatási előadói jelentésben bátor voltam rámutatni, hogy városunk rohamos és intenzív fejlődése kizárólag és egyedül a közelfekvő két fürdő fellendülésétől és az ezek folytán beálló idegen forgalomtól várható.

Közismert tény, hogy Nagyvárad a magyar vidéki városok között a fejlődésben elő jár és így panaszra okunk nincs, azonban a város vezetőségének kötelessége már most gondolkodni és gondoskodni, hogy ez a fejlődés egy bizonyos ponton véget ne érjen, sőt hogy ha van rá eshetőség, akkor meg kell szerezni a viszonyoktól azon lehetőséget, hogy ezen fejlődés a lehető legnagyobb legyen.

Bővebben részletezni a tekintetes törvényhatósági bizottság előtt a város fekvését, annak környékét, a módokat és lehetőségeket, hogy gazdasági és kulturális életünkben az eddigi mérvben miként fejlődünk és haladjunk továbbra, feleslegesnek tartom. Azonban az is tény, hogy mindazon akciókkal szemben, amelyek ez irányban folynak és részben már tető alá jutottak, nevezetesen, hogy kapjunk csendőriskolát, kapjunk vasuti üzletvezetőséget, mindez akciókat nagyra értékelem, tudván: hogy ezzel egyre jobban erősödik, izmosodik városunk gazdasági és kulturális érdeke.

Bátor vagyok azonban rámutatni, hogy mindezzel szemben városunkban a Püspök- és Félix-fürdő fellendülése folytán két három-ezer fürdő vendéggel gyarapodnék Nagyvárad forgalma, akik nem csak két napon tartózkodnak Nagyváradon, hanem itt maradnak átlag véve 4 héttig. Ezen idegen forgalom városunk fejlődésében egy olyan új érárt jelentene, mely mintegy biztosítaná, hogy az eddigi haladás arányában fog városunk fejlődni, még évtizedeken keresztül. — Szerénytelenség volna

Modern butorok ■ 54 LUKÁCS NÁNDOR-nál Rákóci-ut ■ 8. sz. ■

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Angyal-fotográfiák.

Irta: Mányiné Prigl Olga.

Ugy látom őket a lelkeimmel, mintha egy nagy-nagy teher könyvben volnának szép sorjában. Olyan áttetsző és mégis ködös fehérségben, mint a minő az égbolt zuzmarás, havas téli reggelen. Egymást átkarolva libegnek, vállaik alatt a szárnyacskákkal, mint a minőket odalent egykor a templomban megbámultak a festett, angyalos képeken, a hová már őket is elvitték langy, tavaszi Nagypéntek délutánokon, hogy a kis Jézus perselyébe pénzt dobjanak.

Három kis ismerősöm van közöttük és ha nem fogják unni és nem lesznek idegesek, ha gyerekekről kell valamit hallaniok, szívesen elmondok róluk egyetmást abból az időből, a mikor még nem viseltek az állaik alatt szárnyacskákat.

I.

Vera.

Fiunak várták és mert leánynak született, hát nem szerették. Még a keresztelőre se adták föl neki a rózsaszín szalagos, csipkés zubbonykát és a nevét is csak épen a legutolsó percben találta ki a keresztanya, annyira nem készülték rá. Azután is úgy nőtt fel egymagán, furcsa formájú szürke kis ruhájában, mint a mesebeli Hamupipőke, vagy valami fészekből elűldözött fiók madár, a kit az anyja kiválaszt a többi közül és csipked, vagdal, a hol csak lehet. És még hozzá olyan nagyon, nagyon csunya volt szegényke. A haja vörös volt, orcáskáin szeplők bujkáltak ki már négy éves korában. Ha végigment a szobán, biztosan feldőntött valamit, vagy letaposta az édes mamája ruhája fodrait. Olyankor a sarokba küldték megint, a hol órák hosszáig kellett állania és szólan tűrnie, hogy az aprók incselkedjenek vele. Huzgálják a haját, csipkedjék a térdeit. Nyáron csak elbujkált a kertben, olyankor nem volt terhére senkinek, de mikor jött a hűvös őszi

szél és lerázta a fákról a levelet, csak mind beljebb, beljebb húzódott ő is, mint valami kis fázós veréb. És olyan esdeklő volt a tekintete: szeressetek egy kicsit engem is!

Akkor már hárman voltak. Két vásott fiu tördelte szét a játékaikat, pedig ő maga nagyon keveset kapott és inkább csak a mit úgy talált, vagy szerzett valahol, azok voltak a kincsei. Színes kövek, üvegdarabok, apró selyemszálak, a mik már nem kellettek senkinek. A fiuk azt is elvették tőle. Mindent.

... Édes, kicsi csunya leány, de te nem haragudtál rájuk és nem haragszol most sem. Esténként odakuporodol az ágyuk fejéhez, felváltod helyét az örzőangyalnak, a kihez már ők is megtanultak imádkozni. Ők is, az édes mamájuk is, a ki levetette a csipkefodros ruháit, a mióta te olyan nagyon messzire mentél tőlük. Vajjon örülsz-e szép márvány sirkövednek és lejársz-e összeszedni a könnyeket, a miket édesanya hullajt a hideg kőre, a megbánás keserű könnyeit, hogy mért nem is szeretett addig.

Művészeti fényképészet

DAJKOVITS E.

Nagyvárad, Sas palota.

A mai naptól kezdve rendkívül kedvezmény:

6 drb. matt platin visítkép . . 6 K.

6 drb. matt platin kabinetkép 12 K.

Vászonpapíron készült képek ugyanilyen árban a legfinomabb kivitelben. Menyegzői képekhez passepartout ingyen.

tőlem, ha én a tekintetes törvényhatóság előtt nagyon is behatóan akarnám explicálni annak a fontosságát és nagy jelentőségét minden tekintetben, hogy a városunk közelében levő Püspök- és Félix-fürdőben a maihoz képest sokszorosan intenzívebb pezsgő élet folya. Eklatáns példája ennek Drezda városa, amely mellett a Lehmann-féle szanatórium átlagos 1000 vendége olyan forgalmat csinál Drezdában, melyet a drezdaiak husz millió márkára becsülnék évenként. Például hozom fel továbbá, hogy nálunk a nyári szinkör nem vált be látogatottság hiányában, már pedig biztosra vehető, hogy ha a közelfekvő fürdőkben intenzívebb élet fejlődne ki és a fürdőket városunkkal villamosvasut kötne össze, úgy bizonyára a nyári szinkör mérlege egészen más eredményt tüntetne fel,

De különös súlyt helyezek azon körülményre és attól várok Nagyvárad város gazdasági életében nagy fellendülést, hogy az itt időző fürdővendégek téli szükségleteit is mind itt szereznék be. Hivatkozhatnék itt is példákra. A gyakorlatban azt látjuk, hogy a fürdőző emberek fürdői idejében több idő felett rendelkezvén rendszerint ezen időszakban szerzik be leginkább minden szükségletüket. Így volna ez nálunk is, ha a közeli két fürdő megyei jelentőségéből kiemelkedve, országos nivóra emelkednék. Megérezné ezt nyomban az egész kereskedelem és ennek kihatásait városunk egész gazdasági élete.

Ezek előre bocsátásával két kérdéssel kell tisztában lennünk. Az első kérdés: vajjon e két fürdő alkalmas-e arra, hogy úgy kifejleszték, hogy — valami külföldi mintáról nem is ábrándozva — konkurrálni tudjanak a magyar elsőrendű fürdőkkel? Szerény nézetem szerint igennel lehet felelni. Mint nem szakember bővebben nem akarok foglalkozni ezen fürdők gyógyforrásainak erejével, amelyeket minden esetre egy bizonyos fokig mértékelnem kell, de annyi bizonyos, hogy ma már a technika haladása folytán megfelelő befektetéssel olyan gyógyintézeteket lehetne meghonosítani bárhol, hogy az üdülni kívánó és gyógyulásra szoruló publikumot oda vonzzák.

Nagyon természetes, hogy első sorban szükséges nagy investíció, hogy európai nivón álló komfort álljon a közönség rendelkezésére. Itt viszont biztosra vehetjük, hogy városunk közelsége a fürdőhelyekhez nagy módon fogja fokozni a fürdők látogatottságát. Teszem

például Abbázia rohamos fejlődése nagy részben annak tudható be, hogy közvetlen közelébe ott van Fiume városa és ez így van Európaszerte, hogy nagyobb városok mellett levő fürdőhelyek gyorsabban fejlődnek.

A fentiek konstatálásával azt látjuk, hogy ez idő szerint a latin szert. püspökség a Püspök-fürdőt, úgy szintén a premontrei rend a Félix-fürdőt rövid bérletre adják ki, amely irány nem helyeslendő, mert ezen rendszer mellett ki van zárva, hogy találkoznék vállalkozó, aki nagy befektetéseket merne eszközölni a fürdő látogatottságának emelésére. Jelen rendszer mellett úgy a tulajdonosok, mint a bérlők megelégednek azzal, hogy évről évre szaporodik a látogatók száma, de vállalkozási kedv és erő hiányában valami nagyobbat produkálni nem lehet.

Itt egy mód van szerény nézetem szerint: és ez az, hogy a fürdőket a város vegye meg örök áron s a város azután szerezzen megfelelő bérletet, akik egy hosszú bérlet tejében késznek nagy összegeket befektetni és az általán vázolt és óhajtott fejlesztését a fürdőknek eszközölni.

Háttra van már most azon kérdés, vajjon e fürdők örök áron megszerezhetők-e? Szerény nézetem szerint a kultusz-kormány támogatásával igen és nem is hiszem, hogy a lat. szert. püspökség, amelynek e város a székhelye, avagy a premontrei kanonok rend, amely a város polgáraival szintén össze van forva, elzárkóznának az elől, hogy Nagyvárad város kezére jussanak ezen fürdők. Ugy képelem természetesen, hogy a város a mostani bér tekintetbe vételével a lat. szert. püspökség, valamint a premontrei kanonok renddel megállapodna vételárban s a jelenlegi bérletek lejáratá után bérletbe adná a két fürdőt. A villamos vasut kérdése azután hamar eldőlné.

Lehetséges, hogy tévedek, de alig hiszem; mert azt még értem, hogy püspökség vagy a kanonok-rend azon álláspontra helyezkedik, hogy magau kézre nem juttatja, de mikor Nagyvárad város mint erkölcsi testület fordul ezen rendek vezetőjéhez, hogy ezen két fürdőt megfelelő árrban át akarja venni, lehetetlen nem hinném, lehetetlen meggyőződve nem lennem, hogy Nagyvárad város ezen ajánlattal szemben zárt ajtókra nem találja.

A fentiek alapján bátor vagyok indítványozni: mondja ki a tekintetes Törvényhatósági Bizottság, hogy megbizsa a város polgármesterét ez irányban sürgősen a kezdő lépések

megvételére, hogy a latin szertartású püspökség valamint a premontrei kanonok rend vezetőjével a tárgyalásokat ilyen irányban felvegye. Nagyvárad, 1910. október 6.

Tisztelettel
Kurländer Ede.

Városi közgyűlés.

— Harmadik nap. —

Tegnap este három napi tárgyalás után elérkezett Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a tárgysorozat végére.

A vízvezetési szabályrendelet módosításánál egy másfél órai vita kerekedett s végre is a tanács javaslatát fogadták el s az eredeti szöveg meghagyását kérik a minisztertől.

Nagyobb viták voltak még a rendőrfelügyeleti díjakról szóló szabályzatnál, a Csillagvárosi patika kérdésében és thermochemiai intézet ügyénél.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A törvényhatóság tagjai csekély számmal voltak jelen.

Az előző napi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után áttértek a még hátralevő ügyek tárgyalására.

A vízvezetési szabályrendelet.

A belügyminiszter rendeletére került első sorban a sor, amelyben a vízvezetési szabályrendelet egyes intézkedéseinek törlését kívánja. A tanács javasolja, hogy a kifogásolt szakaszok meghagyását határozza el a közgyűlés s eziránt újabb felterjesztéseket tegyen a miniszterhez a törvényhatóság, mert a törölni rendelt intézkedések fentartása a város fontos közegészségügyi érdeke.

Weisz Lajos helyesli a miniszter intézkedését, mert a kényszer bevezetés már kifejezésre jut azzal, hogy a vízdíjakat csak fizetni kell, ha nem is vezetik be a vizet a házba. Közvetlenül kell minnél többet felállítani. Az is sok szekaturákra adna okot, hogy ha kisebb hibákért a belső vezetéseket kidobná a hatóság.

Rimler Károly rámutat, hogy a kifogásolt szakaszokat a törvényhatóság fogadta el. A közegészség érdeke kívánja a két szakasz behagyását. Igen sok helyen rossz vizet isz-

— Elvisz a fehér asszony, suttoztad láztól kipattogzott szájacskáddal.

A fehér asszony pedig kint volt az utcán. Hosszu uszálya lomhán feküdt végig a házszorok között, fojtó, nedves köd járt nyomába s a fák gallyairól csurgott a víz. A lámpák félenken pislogtak a szögleteken, a fehér asszony keresztül suhant rajtok és láttatlan ujjai-val itt is, ott is rajzolta a keresztet. Csókolta a lázas, piros foltokat, a halál bélyegét az élettől üde arccokkára. A ragály — suttozták az emberek egymásnak rémulten. A ragály — mondták utána az ártatlan kis szájacskák, de nem félték, mert nem értették.

... Hozzátok is benézett a fehér asszony. Csak épen rálehelte a két pajkos fiura és azok el kezdtek reszketni, mint a nyárfalevél, perzselő nyári hőségben. Edes anyja kétségbe volt esve, imádkozott, imádkozni akart, ha tudott volna. Oh, hisz addig még nem volt szüksége rá. Az élet, ez a nyüzsgő, mozgó élet elvonja az embert mindentől. Nem ért rá addig imádkozni...

— Megtanítalak kis anya, mondtad neki te, a ki ráértél volt megtanulni. Egymáshoz simultatok, ujjaitok egymásba fonódtok:

— Gyógyítsd meg, oh most az egyszer, gyógyítsd meg jó Istenem a szegény fiukat...

És a kis leány titkon hozzátette:

— Engemet vigyél el helyettük...

Az ápolóné kiment valamiért a másik szobába. Vera észrevette és nyilsebesen szökött be a gyerekekhez. Csak addig, míg azt a szép, szép szírványos golyót az ágyukba tudta

csempészni, a mit ma reggel talált... Kettő volt neki, az egyiket kapta hozzá s most mind a két fiúnak jutott egy egy.

Ott látta meg a fehér asszonyt. Hosszu uszálya végigfeküdt a ködös utcán, ő maga bekönyökölt a párás, nedves ablakon.

— Elvisz a fehér asszony, suttoztad este, láztól kipattogzott szájszéleivel.

... Edes, kicsi csunya leány, vajjon örülsz-e szép márvány-sirkövednek és lejárás-e összeszedni a könyveket, a melyeket edes anya hullajt a hideg kőre, hogy mért nem is szeretted addig...

II.

Berczi.

Az ő története is arra az időre esik, mikor a csukott fekete kocsi nap nap után végigzörgött a kövön, a kevés szomorú emberrel, a kik szótlan, lesütött fővel haladtak két oldalt, vállukra vetett szerszámaikkal. Hideg szél fújt az utcán, rázta a házak melletti akácfákon a zörgős, barna maghéjakat, sodorta a csupasz gallyak közé szorult, elszáradt levelet. A kis harang nap, nap után siratta pajtásait, tegnap az egyiket, a ki legszebben ki tudta rajta huzni a gingalló-t, gingalló-t, ma megint a másikat, jó kis komát szintén, a ki már ünnepnap is tudott ministrálni és csengő hangon mondta a latin szavakat, míg apró térdei meghajoltak: Gloria tibi Domine!

Dicsőség neked Uram!

Gloria tibi Domine!

Lázámaiban is folyton dicsérte az Urat.

Az angyalok között bizonyára ő imádkozik elől és mondja csengő hangon: Gloria tibi Domine!

Nem történnék csodák manapság. A józan ész, a kutató emberi elme mindennek megtalálta nyitját és fölényes mosolygással üz el magától minden képzelődést. A beteg testhen vergődő lélek hallucinációit, a tulvilág rajzolta sejtelmeket mind az idegek, az idegrendszer megbomlott működésének tudják be, a lélek ma már csupán költői fogalom, mese, a mivel áttájták, vigasztalják a »nagy gyereket«, — a felnőtt embert.

Az orvos épen akkor olvasta le lázmérőjéről a rémes hangzású harminckilenc fokot, mikor Berci megszóialt:

— A kis Jézus ministrál helyettem...

Odabent a betegszobában összenéztek:

— Félrebeszél...

Berci fölnyitotta a szemét, tiszta volt az és a hangja sem reszketett, a mig mondta:

— Igen, ma én volnék a soros, de hogy beteg vagyok, a kis Jézus ministrál helyem...

... Es csengett a boltívek alatt: Deo gratias! Bugott az orgona. szállott a tömjén füst és mintha annak a fehéringes, sápadtképzű szőke kis fiúnak, a ki a Berci helyén állott, glória lett volna a feje körül...

III.

Baba.

Harmadiknak ő is lekukucskál hozzám. De az ő élete csak annyiból állott, hogy e világra érkezve fölnyitotta nefelejskéek szeméit, aztán lecsukta megint hirtelen: jobb volt odaát!

Es talán igazat is mondott.

nak régi kutakból. Magasabb szempont is parancsolja a kifogásolt részek benyújtását. Az egész szabályrendeletnek ez a gerince.

Köszeghy József szerint az alsóbb értelmiség nem hiszi, hogy a régi kutak vize fertőzött s használja, sőt még a Körözs vizét is isszák. Az altalaj is teljesen szennyes. Van vízvezetékünk, hassunk oda, hogy azt igyák. Tiltakozik az ellen, hogy a vízmű személyzete részéről bárkivel méltatlanul bánának. A rossz belső berendezés a vízpazarlást segíti elő.

Dr. Hoványi Gyula: az emberi boldogulásra nagyon fontos a magántulajdon szentsége. Nagyváradon lehet olyan hely, ahol kitűnő kut, vagy forrás van; az ilyen víz használatát miért tiltanák el? Vegyék be a szabályzatba, hogy ilyen helyeken, vagy olyan magas helyeken, hova vizet nem adhat a város, a jó kut, vagy forrás vize használható. Adják ki a jogügyi bizottságnak a szabályrendeletet, hogy ezzel pótolja azt.

Köszeghy József felvilágosítása után

Dr. Adorján Emil óhajtja, hogy mindenki jó vizet igyék. Ha kényszerítik a bevezetést, jó, de akkor a város vezesse be s három év alatt fizesse le a költséget a háztulajdonos. (Helyeslés.)

Dr. Friedländer Samu azt látja, hogy a kényszerbevezetés a legszegényebbek érdekének szolgál, mert csekély díjért jó vizet kap. Különböző helyesnek tartja a miniszter leiratát, de csak azon részében, hogy a belső vezetéket ne dobhassa ki a város.

Balogh Döme ellenzi a kényszerbevezetést.

Dr. Hoványi Géza a lakók szempontjából tartja szükségesnek a kényszerbevezetést s ezért az eredeti szabályzatot fentartandónak véli.

Rimler Károly polgármester halasztó indítványt tett. Adjuk vissza a kérdést a tanácsnak, hogy a most hallott javaslatok figyelembevételével újabb előterjesztést tegyen.

A rendőrfelügyeleti díjak.

A rendőrfelügyeleti díjakról alkotott szabályrendeletre került ezután a sor. A szabályrendeletbe az is benne van, hogy a színházi szolgálatért is díjazták a rendőröket.

Dr. Adorján Emil nem helyesli, hogy évenként 3000 koronával terheljék akár a színház igazgatót, akár a várost.

Gerő Ármán igazságosnak tartja, hogy a rendes szolgálaton kívüli színházi szolgálatért csekély javadalmazásban részesüljön a rendőrség.

Dr. Friedländer Samu igazságtalannak tartja a rendőrség ilyen jutalmazását.

Dr. Adorján Emil inkább nagyobb fizetést adna a rendőrségnek, mint mindenféle címeken csekély, lealázó jutalmakat.

Gerő Ármán felvilágosításokkal szolgál s kéri a szabályzat elfogadását.

Fried Ferenc azt akarja, hogy a színházgatóra megfelelő vigalmi adó rovassék ki s az fedezze a színháznál előforduló kiadásokat.

Dr. Stokker József indítványozza, hogy a színházra nézve is kötelező legyen a rendőrfelügyeleti díjak fizetése. A rendőrök díjazását helyesli.

Balogh Döme és **Gerő Ármán** hozzászólása után a szabályrendeletet változatlanul elfogadták.

A vegyiszerleti állomás felállítására a tanács előterjesztést tett azzal, hogy a vezető vegyész a polgármester ideiglenesen nevezze ki.

Az előterjesztést elfogadták.

A csillagvárosi patika.

A csillagvárosi gyógyszer-tár felállítása tárgyában a tanács javasolja, hogy a gyógyszer-tár felállításának engedélyezését véleményezze a törvényhatóság s Vinnay Bélát hozza javaslatba a miniszternek.

Dr. Adorján Emil nem fogadja el a tanács előterjesztését. Felveti azonban, hogy hozzák be a gyógyszer-tár átruházási illetékét, hogy a városnak is legyen ezekből a dolgokból valami haszna.

Dr. Moskovits József akar Csillagvárosban egy patikát, de nem beljebb a városban, hanem csak ott Elfogadja a tanács javaslatát.

Dr. Friedländer Samu a javaslatot nem fogadja el.

Dr. Hoványi Géza nem látja át, hogy miért ne javasolná a város a gyógyszer-tár engedélyezését.

Dr. Hoványi Gyula biztosítékot óhajtana arra nézve, hogy később ez a gyógyszer-tár nem jön beljebb a város központjába.

A tanács javaslatát elfogadták.

A pincériskola átvételét s a fodrász és pincériskola szervezését elhatározták.

A községi iskolák 1911. évi költségvetését elfogadták; a hegyutak kijavításához szükséges póthitelt engedélyezték.

A nyári szinkör építési költségeinek elszámolásánál a tanács kimutatta, hogy a többletkiadás amortizációját részben a színházgató viseli s így a városra semmi teher nem hárul szinkör építéséből.

Dr. Adorján Emil erősen kritizálta a szinkör építésének keresztől forcírozását s szemrehányást tett azoknak, akik azt erőszakolták. A szinkör el van rontva s a társulat alig veszi igénybe.

Dr. Hoványi Géza kijelenti, hogy a szinkör tervezésébe, építésébe nem folyt be. A csekély hibák helyrehozhatók. Majd rátért **Dr. Adorján Emil** erős kifakadásaira s kijelentette, hogy amiket ő megszavazott, azok a város javára, fejlődésére szolgáltak. A Sas eladását ellenezte s a jövő megmutatja, hogy ez az eladás hiba volt a város részéről.

Dr. Adorján Emil hivatkozik arra, hogy aki Nagyváradra jön, s európai színvonalu létesítményt akar látni, a Sast tekintse meg, amely Ujváros fellendülését előmozdította.

Dr. Hoványi Géza kijelenti, hogy bünt követett el a város, mikor a Sast eladta.

A szinkör leszámolását ezután az incidens után tudomásul vették.

Hosszabb vita kerekedett még a thermokémiai intézet felállítására szükséges terület átengedése kérdésénél.

Dr. Moskovits József szerint Nagyváradon nincsen olyan külterület ahol ez a veszélyes, közegészségellenes intézmény felállítható lenne. Az egész környéket megfertőzteti az, s egy Ördög-sziget kellene ennek a céljaira. Térjenek napirendre a kérdés felett.

Rimler Károly rámutat, hogy az előterjesztés elfogadásával még semmire sem kötelezi magát a város.

Dr. Friedländer Samu tiltakozik az ellen, hogy az egész megyéből idehozzák az állati dögöket.

Táray Sándor egy bizottság kiküldését kívánja, hogy tanulmányozza a kérdést másutt.

Dr. Stokker József, Fried Ferenc, Weisz Lajos hozzászólása után az ügyet visszaadták tanulmányozás végett a tanácsnak.

A többi, apróbb ügyek letárgyalása után a közgyűlés véget ért.

A miniszterek itthon. A bécsi bank és katonai tárgyalások egyelőre megszakadtak s így a miniszterek visszautaztak. **Hasai Samu** honvédelmi miniszter és **Lukács László** pénzügyminiszter haza utaztak.

A Moskovits cipőgyár megnyitása.

Nagyvárad gyáripára egy hatasmas és arányaiban az eddigi gyárakat minden tekintetben felülmuló gyárral gazdagodott. A **Moskovits Farkas**-féle cipőgyár, mely legutóbb részvénytársasággá alakult át, tegnap nyílt meg tulajdonképpen az új gyár épületében. Hatalmas négy emeletes épület maga a gyár, kár érte, hogy úgy el van dugva a régi rendőrségi épület udvarán.

A megnyitás az igazgatóság ülésével kezdődött. Jelen voltak **Dr. Wallner Odön** elnök, **Fleischacker Gyula**, **Moskovits Farkas**, **Dr. Sarkadi Lajos**, **Lukács Odön**, **Lukács Lajos**, **Moskovits Mór**, **Munk Mór**, **Schönberger Ármán**, **Löwi Vilmos**, **Perlesz József**, **Dr. Munk Béla**, **Grunberger Jenő**, **Krausz Odön**, **Kálmán Sándor**, **Aradi Andor**, **Krausz Zsigmond**.

Dr. Wallner Odön elnök az ülés megnyitása után konstatálja, hogy 20 részvényes 375 darab részvény képviselőjében van jelen. **Moskovits Farkas** igazgató olvasta fel ezután jelentését. A jelentés első részében ismerteti az új gyár helységét, a beosztást. Eszerint az épület 4 emeletes vasbetonból készült s 6 munkateremre oszlik, a legmodernebb gépekkel van felszerelve. A gyár naponként 1000 pár cipőt termel. Foglalkozik ezután a budapesti gyárral, melyben állandó kiállítást rendeznek. Ez a telep azonban csak ideiglenes, mert rövid időn belül Nagyváradra telepitik át, az új épület második emeletére, melyt erre a célra rendeztek be. A budapesti kiállítást állandóan több százan látogatják.

A vállalat szerződéses szállítója a közös hadseregnek, az államrendőrségnek, állami kórháznak, a budapesti távirtdi igazgatóságnak, a bosznia csendőrségnek, valamint a legtöbb hazai bányá- és vasgyár vállalatnak.

A vállalatnak eddig 12 fiókja van és a fejlemények olyanok, hogy rövid időn belül az ország minden városában fognak piacot teremteni. A gyár rohamos virágzása arra szolgál garanciául, hogy a gyártmányai rövid idő múlva a külföldi árukat ki fogják szorítani.

A vállalat úgy a kereskedelmi mint a pénzügyminiszterium által állami támogatásban is részesül.

Ismerteti ezután az igazgató a gyár munkásviszonyait. E szerint a gyárnak 17 munkálakása van eddig, amelyet díjtalanul bocsátanak a munkások részére. A gyárnak ez idő szerint 400 munkása és 100 műszaki és kereskedelmi alkalmazottja van, akik négy kivétellel magyar honosok.

Az alkalmazottak részére állandó gyári orvos van, aki naponként megjelenik a gyárban. A városi és megyebeli tönkrement kisiparosokat támogatásban részesítik azáltal, hogy tisztességes megélhetési munkába juttatják őket.

A gyár évenként mintegy kerek egy millió koronát an ki munkabérek fejében.

A vállalat nyeresége 98,359 03 korona volt, melynek felosztására a következő javaslatot tették, amit el is fogadtak.

Haas Fülöp és Fiai
Nagyvárad cs. és kir. szab. szőnyeg és
butorszövet gyárosok,
magyar királyi udvari szállítók
Rákóczi-ut, Rimanóczy-palota.

Az őszi idény megérkezésével a t. c. közönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek, butorszövetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storok.

Valódi keleti szőnyegek, perzsa, indus és smyrna minőségben
igen jutányos áron. Nagy választékban raktárunkon a „Haas“-féle Agra és csomózott szőnyegek legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarokban, lópokrócokban nagy raktár.
Szabott árak.

	K
Az igazgatóság és a felügyelőbizottság díjazására	8500—
Osztalékra, minden egyes részvény után K 60—	30000—
A finanszírozó intézetnek járuléka	1823774
Tisztviselők renumerációjára és jótékony céra	4000—
Rendes tartalékalapra	5000—
Értékcsökkenési alapra	10000—
Berendezések további leírására fennmaradó	2262129

Összesen: 9835903

Indítványozzuk, hogy az eddigi 500.000 K-t tevő alaptőke 1000 darab újonnan kibocsátandó 1000 koronás névértékű részvény által 150000— koronára emeltessek olyformán, hogy abból 500 darabot 500.000 K névértékben már most bocsássunk jegyzésre. Ez az 500.000 korona jegyzés már biztosítva van s ezáltal a részvénytőke 100.000 koronára emelhetik. A fennmaradó 500 darab 1000 koronás részvény értékesítésével pedig bizassék meg az igazgatóság oly módon, hogy a szükséghez képest bevitása szerint annyit bocsásson eladásra, amennyit mindenkor elhelyezni szükségesnek és célszerűnek lát, mindenkor azonban csakis a teljes névértékek.

A most kibocsátandó 500 darab részvény árfolyamát darabonként 1000 koronában állapították meg és a belizetési módokat megállapítását az igazgatóságra bízták.

Az ülés ezzel véget ért. Ekkorára már a gyár udvara a város előkelőségeivel volt megtelve, akik mind a gyár megtekintésére jöttek össze. Az érdeklődők csoportokra oszolva vezetőikkel indultak el gyárat megtekinteni. Hogy pedig ne kellene a hatalmas épületben összevissza bolyongani, elsősorban a pince helyiségeket tekintették meg.

Hatalmas raktárak vannak itt, nyersárk és már teljesen kész áruk. Itt van az expedíciós terem. A földszinten talpavágó osztály 33 géppel. Minden gépnél egy egy alkalmazott és minden gép zug zakatol csinál valamit, a mellette lévő munkás csak irányítja. Itt van még a vasaló osztály, 28 gép van benne. Amit csak a bőronsimitani kell, azt itt teljesítik. Itt is valóságos fűléstető a kerekek zugása s a bőrsimitása.

Az első emeletet a szegező osztály foglalja le, 38 gép dörömből itt, hogy szinte reng bele az épület, hogy ne mikor egy 6-7 darabból álló cipősorkot egy ütésre szeg fel a gép. A második emelet csendes, a terem üres. Ide lesz elhelyezve a jelenlegi budapesti telep.

A harmadik emeleten van a felsőrészkészítő. A művezető Boris György 47 gép van állandóan de van még itt 16 más gép, amely számozott, simit s más különösebb munkát végez.

A negyedik emelet a szabászat. Itt 6 gép dolgozik, a művezető Gyulai Károly, aki a gyár bölcsőjéül már ott volt 1898-ban és azóta állandóan a gyár szolgálatában van.

Végig néztük az üzemet, meglepő volt. Valóságos amerikai levegő csapja meg az embert. Nem napidíja van a munkásnak, darabszámra fizetik őket, nagyon helyesen, hanem jár is mindenkinek a keze. Meleg az az egyöntetűség és gyorsaság amit ott látunk.

Jó hatással van a szemléltetőre a munkások tiszta külseje, az egyenruhák és az, hogy a munkással olyan modorban bántanak, amilyet megérdemel. Ertelmes emberek mindnyájan.

Erdekes végig nézni azt a munkát, amit ott végeznek. Egy pár cipő átlag 3 óra alatt készül el. Ez alatt keresztül megy legalább 50 kézen, míg végre dobozba kerül. Egy munkás csak egyszer nyúl egy cipőhöz s már a másik percben máshoz kerül, aki más munkát végez rajta.

A gyár igen szép jövőnek néz elébe, ezt már most konstatálhatjuk. A tegnapi megnyitásról mindenki ezzel a meggyőződéssel távozott s a legnagyobb meglepetésüket nyilvánították a tapasztaltak és látottak fellett.

UJDONSÁGOK.

* Szentgyakorlatok urinők részére.

A nagyvárad Orsolyazárdában holnap három napos szentgyakorlat kezdődik, elsősorban a képeződésznők számára. E szentgyakorlatokat a Nagyváradon már ismerős P. Fiedler Lipót, budapesti jézustársasági atya tartja, aki márciusban az Oltáregyesületi szentgyakorlatokat tartotta. E szentgyakorlatokra szívesen látják az intelligens nőket, főleg azokat, kik régebben a fekete apácákhoz jártak. A program a következő: Hétfőn délután egynegyed 3-kor Veni Sancte, s utána az első elmélkedés. Kedden, szerdán és csütörtökön naponként 3 elmélkedés, fél 9-kor, egynegyed 11-kor és fél 3 kor. Csütörtök délután gyónás, péntek reggel Te Deum.

* Rechten kitüntetés. Rechten Bauer

Zsófia, a nagyvárad polg. leányiskola volt igazgatónöje, 40 éves szolgálati jubileuma alkalmából a koronás arany érdemkeresztet kapta, melyet a napokban fog átvenni neki a főispán. Hogy ez minél ünnepeesebb alakban történjék meg, volt tanítványai mozgalmat indítottak. Ez ügyben felkérte a következő sorok közlésére. — A nagyvárad társadalom mindazon t. tagjait, — asszonyokat és leányokat egyaránt — kik a polgári leányiskolába jártak és onnan az életbe is magukkal vitték a Rechten-Néni iránt táplált szeretet kedves érzését, — tisztelettel felkérjük, hogy hétfőn, 17-én d. u. 5 órakor jöjjenek el a polgári leányiskolába. (Tisza Kálmán tér III. a. oszt. terem.) Ott velük együtt szeretők megbeszélni, miképpen ünnepelethetjük legméltóbban kedves tanítómestereinket, abból az alkalomból, hogy magas királyi kegy kitüntetésére érte. A rendező bizottság.

* A trónöröklés Szerbiában Noha az orvosok nem tartják aggasztónak Sándor trónörökös betegségét, az udvar és a kormány arra az eshetőségre gondol, hogy mi történjék a katasztrófa bekövetkezésekor.

* Téli menetrend a villamoson. Ez uton értesítjük a T. Közönséget, hogy a villamos személy forgalomban f. é. október 16-tól kezdve a téli menetrendet léptetjük életbe, vagyis a villamos személy kocsik reggel 7 órakor indulnak a végállomásokról és este az utolsó kocsik 9 órakor bevonul, azonban a színházi kocsik az előadás végeztéig a színházi forgalomban meghagyatnak. A nagyvárad városi vasút üzemeltetéséért.

* Hivatalos lapból. A m. kir. igazságügyminiszter Bojér András belényesi járásbírói joggyakorlatot az élesdi kir. járásbíróshoz jegyzőé nevezte ki.

* Kolera elleni védekezés Bihar-megyében. Bihar-megye közigazgatása igen szigoruan hajlja végre a kolera elleni rendeleteket. A főszolgabírók az egyes községekben valóságos nagytakarítást végeznek és ha majd jön a fekete rém, bizonyára nem fog készületlenül találni bennünket. Megnehezíti a hatóság munkáját, hogy, különösen a kulturálatlanabb községekben, nem hisznek a veszély közelségében és az egészséget nem tartják egyébbnek az urak egy újabb huncutságánál. Így aztán a hatóság szigorú büntetés alkalmazásával tud csak boldogulni. Sáránd és Derecske községekben is 32 embert volt kénytelen a főszolgabíró 10—10 koronára megbüntetni, a szükséges védekezések elmulasztása miatt. A szegény parasztok természetesen rögtön engedelmeskedtek és most már kérik a büntetés elengedését.

* Zsidó ujság Nathan ellen. A Deutsche Israelitische Zeitung, a német zsidók nagy organuma, kijelenti, hogy Nathannak a Pugliáról való beszédében abszolúte nem kellett érinteni a pápát és a csaihatatlanság dogmáját, mert ezeknek semmi közük a pugliai zavarokhoz. Nathan, bár mindössze csak a neve zsidó, ő maga nem tart közösséget velük, tudhatta volna, mekkora tapintatlanság az egy zsidónak született férjében, mások hitvallásába beleszólni, sok millió ember legintimabb érzéseit sértve. Ime, Nathannak nem volt meg az a tapintat, az a régard, a mi elengedhetetlen olyan magas állású hivatalnoknál, mint ő. Mikor beszédében oda tolakszik a pápa elé a modernisták és a Sillon ellen tett intézkedések felől való véleményével, mikor elég vakmerő a katolikus Egyház fejét azzal vádolni, hogy elferdíti a valóság dogmáit és rítusait s mindezek után a »Róma szerény polgármestere« címet ajándékozta magának: az egész világon ő az egyetlen, aki azt hiszi, hogy joga van ilyen adjektívumhoz. — Elismerésre méltó, hogy a német zsidók tagja ilyen korrekt felfogással ir erről a hirhezt esetről és maga is határozottan elítéli Róma zsidó szabad közműves polgármesterének komizkodását. Vajjon mikor erjük el, hogy a magyarországi zsidó lapokban ennyi igazságérzet és elfogulatlanság legyen?

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobb minőségben és : kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Egyéves önkéntes uraknak készítek lábbelit minden fegyveremhez a legkényelmesebb kivitelben.

Rendelés szerint a legszebben készít uri, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy használt cipő beküldése.

* Kiugrott a vonatból. Tegnap reggel Ártánd és Bors állomások között a pályatest mellett egy férhullát találtak. A nyomozás megállapította, hogy a holttest *Weimann Imre* Gézáé, aki a kolozsvári elmeorvosintézetből szökött ki és valószínűleg a robogó vonatból kiugrott, vagy kibukott. A vizsgálat megejtése végett tegnap *Kérchy Péter* vizsgálóbíró és dr. *Thury Endre* királyi ügyész kiutaztak Ártándra.

Friedländer I. Izsó
angol divat-szabó
Nagyvárad, Szt János-utca.

x Lloyd kávéház ujonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyisége október hó 16-án a következő gyönyörű színezésű és pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva 1. Schweitzi hegytáncok. 2. Meghajsolt völgy. 3. Modern ébresztő óra. 4. Román a térről. 5. Erősebb. 6. A tolvaj. 7. Első szerelem 8. Polójáték számárháton. Beléptidij nincs előzékeny kiszolgálással. Kitérő ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri *Hartstein* és *Oriei* kávéház tulajdonosok.

Üzletáthelyezés.
Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki intelligens uri hölgyközönséget, hogy
- nődivat kalap-szalómat -
Rákóczy-ut 3. szám alól ugyancsak Rákóczy-ut 9. szám alá, a Belvárosi Takarékpénztár épületébe **helyeztem át.**
Szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel
Amigó Franciska
Nagyváradon.

x Villamos csillárt ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg *Stern* nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem s vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet ujdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.
HÁBER ÉS TÁRSA
első amerikai férisszabók.
Nagy Sándor utca 1. szám.

x Sürgős megbírásunk van 10 000.000 korona törlesztéses jelzálogkölcson elhelyezésére I. és II. helyre földbirókokra és nagyobb városokban levő házakra, 4 és 6% százalékos kamatra. Kölcsonok a legmagasabb becsérték két harmad része erejéig a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyeztetnek. Felvilágosításal költségmentesen szolgál: **Propper és Oriei** bank- és váltó-üzlete Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 32.

Legmegbízhatóbb áruház

Ne vegyünk Parti árukat!
ahol csak becsapodhatunk és rossz árut holmit vehetünk. Menjünk

Radó és Kertész
Kossuth-utca 2. sz. Telefon 10-30. sz.

Női divatruházába, ahol a nagy őszi occasio megkezdődött és a friss kész új árut ép oly olcsón szereztetjük meg és mindig azt vehetjük, amire szükségünk van. Nézzük meg kirakatait. Előrendelvény és asztalművek, szőnyegek, függönyök, kostüm és blúz keimék, selyem csipke és szallag feltűnő olcsó árakban.

Figyelmes kiszolgálás. Tel. 10-30.

x Egészségünket csak akkor tudjuk, amikor már elvesztettük. Am az okos ember nem várja be elvesztét és főleg az ilyen járványos időben már előre gondoskodik, hogy háza sohase legyen egy palack Esterházy cognac nélkül. Ahol pedig ezzel élnek, oda kolera be nem férkőzik soha.

CZAPPALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakterületre vonatkozó munkát, m. fa- és kőművesmunkák készítését, épület, üzleti, konyhai és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerü butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítek.
Tisztelettel
358
Czapfalvi József.

TANÜGY.

Tandijkárpótló államsegély. Az 1908. évi XLVI. ik t. c. 8. §-ának rendelkezése alapján a népoktatás ingyenessége ez évi szeptember hó 1-ével a községi és hitfelekezeti iskoláknál is életbe lépett. Az iskola fenntartási (dologi) szükségletei fedezésére fordított, tandijoknak és feivételi díjaknak államsegély utján való kárpótlása elrendelctvén, ezen államsegély kérvényeknek helyes megszerkesztése és felszerelése érdekében *Gyerkes Mihály* székelyudvarhelyi igazgató tanító Államsegély kérvény és mellékletei cím alatt egy, minden írásban teljes tájékoztatást és segédkeztést nyújtó utmutatót és mellékleti űrlapokat szerkesztett és adott ki, melyet 22. előleges be- küldése ellenében portómentesen küld meg. Ezen munkát, a 4 ik kiadásban most megjelent Tananyagbeosztási nyomatvány füzeteivel együtt, az érdekelt tanítók és iskolazárékek meleg figyelmébe ajánljuk.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap: d. u. János vitéz.
Vasárnap este: Amor, a pénzügynök.
Hétfő: Sasok.
Kedd: Sasok.
Szerda: Sasok.
Csütörtök: d. u. Szentivánéji álom. (Ifjúsági előadás)
Csütörtök este: Rigolettó (opera).
Péntek: Muzsikuss leány.
Szombat: Rigolettó.
Vasárnap d. u.: Gül baba,
Vasárnap este: Trilby.

János vitéz vasárnap délután. Van-e népszerűbb, híresebb magyar operett, mint *Kacsóh Pongrácz* János vitéze? Ez a Petőfi fantáziájában teremtett gyönyörű magyar mese időtlen időköz egyik legbájosabb daljátéka marad a magyar színpadoknak. Ezt a pompás látványos operettet vasárnap délután félhétórakkal új szereplőkkel mutatja be a Szigligeti színház.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor- darabok avagy egész lakásberendezé- sek, iparművészi tervezések és köl- ségvetések díjmentesen eszközöl- nek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép- viselete, eredeti gyári árak mellett.

A legújabb! A legszebb!

Felöltők	Bluzok
Kosztümök	Aljak
Toliettek	Pongyolák
	Gyermekruhák

Készen és méret után olesó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha keimé különlegességek.

SPITZER BÉLA
Nagyvárad, Rákóczi-ut.
Előrendü angol és francia gyász- ruhák 12 óra alatt készülnek.

Igazságszolgáltatás.

§. **Sikkasztással és okirathamisítással vádolt adótitst.** Folyó év július 30-án a berettyó-ujfalusi postahivataltól ismeretlen egyén felvett az adóhivatal nyugdíjával 300 korona összeget, melyet a bárándi jegyző küldött be az adóhivatalnak. Utóbb kiderült, hogy a nyugtán az aláírások hamisak és a pecsét sem megfelelő rajta, mert nem az adóhivatal által hivatalosan használt szokott pecsétnyomótól származik, hanem egy másik, használaton kívül helyezettől, mely az adóhivatali szolga szobájában áll. Ez utóbbi körülmény a mellett tanuskodott, hogy a sikkasztást és okirathamisítást nem valami idegen, hanem valamelyik hivatali alkalmazott, vagy legalább is bejáratos ember követhette el. A gyanú *Bornovics* Koriolán adótitst ellen irányult, azon az alapon, hogy abban az időben pénzzavarral küzdött. A megvádolt adótitst ügyét tegnap tárgyalta a bíróság. Semmi bizonyíték nem merült fel ellene s így a bíróság felmentette.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

A mélyen tisztelt nagyérdemű közönség, mely forrón szeretett és feledhetetlen testvérem *Mezey Mihály* nagyváradai királyi közjegyző elhunytá alkalmából kegyeletes, őszinte és mély részvétellel enyhíteni kívánta lesújtott családunk mély bánatát: fogadja úgy az én, valamint a család összes tagjainak leghálásabb köszönetét.

Mezey Vilma.

EGYESÜLETEK.

Elnökválasztás a Népnevelési Egyesületben. A „Biharvármegyei Népnevelési Egyesület” ma d. előt 11 órakor a vármegyház nagytermében tartja meg elnökválasztó rendkívüli közgyűlést. Mint illetékes helyről értesültünk a *Dr. Miskolczy Ferencz* lemondása folytán megüresült elnöki tisztségre *Fráter Barnabás* alispánt választják meg.

TÁVIRATOK.

Az osztrák delegáció.

Bécs, okt. 15.

Az osztrák delegáció külügyi albizottságában ma folytatták a vitát és még ma fel fog szólni gróf *Aehrenthal* külügyminiszter is, hogy reflektáljon az elhangzott megjegyzésekre. Az a terv, hogy az albizottság még ma elvégezze munkáját.

A mai ülésen *Axmann* delegátus a meghatározottabban tiltakozik az ellen, hogy *Kramare* delegátus kritizálta egy bécsi utcának *Vilmos császárról* történt elnevezését. Tiltakozik *Kramarenak* ama állítása ellen is, hogy a cseheket Bécsben haszontalan nemzetnek mondták volna.

Budapest, okt. 15.

(Saját tudósítónktól.) A két lemondott horvát delegátus helyére *Láng*, a delegáció elnök két póttagot hívott be a további ülésekre. *Bereziczy Albert* képviselőházi elnök nem akarta, hogy betöltsék a lemondottak helyeit s így most a munkapártban kritika tárgyává tette *Láng* eljárását. A pártban megütöztetést kelt, hogy a két vezető politikus között nézeteltérés merült fel.

Bécs, okt. 15.

(Saját tud.) Az osztrák delegációban ma *Aehrenthal* Lexa külügyminiszter a bosnyák állapotokról referált, majd áttért a monarchiának a külfölddel való viszonyára. A magyar-osztrák monarchia Olaszországgal az utóbbi időben a legbensőbb baráti szövetségben van. Ezt a jó viszonyt — mondja *Aehrenthal* — csak erősítette a legutóbbi találkozója, az olasz külügyminiszterrel. Magyarország és Ausztria Oroszországgal is békés egyetértésben él és monarchiának az összes európai hatalmakkal jó viszonyban van.

Zichy János Egerben.

Budapest, okt. 15.

(Saját tud.) Gróf *Zichy János* vallás- és közoktatásügyi miniszter holnap, vasárnap Egerbe utazik, hogy mandátumát megköszönje. *Zichy* több politikus fogja kísérni; a biharmegyei képviselők közül *Ertsey Péter dr.* lesz jelen az egeri ünnepségen.

Molnár Viktor politikai államtitkár.

Budapest, okt. 15.

(Saját tud.) A »Keleti Értesítő« beavatott politikai forrásból a következőket jelenti: *Zichy János* vallás- és közoktatásügyi miniszter annak idején a kultuszminiszterium politikai államtitkárságot *Molnár Viktor* adminisztratív államtitkárnak ajánlotta föl. *Molnár* a megbízás elől azzal tért ki, hogy csak abban az esetben hajlandó elfogadni a politikai államtitkárságot, ha azt más arra alkalmas politikus nem vállalja. Gróf *Zichy* ezután *Náray-Szabó* miniszteri tanácsosnak, majd *Szülő Géza* drnak ajánlotta fel az államtitkárságot, ki tekintettel arra, hogy egyes körök csak protestáns politikust látnak szívesen e méltóságban, nem vállalkozott az állás betöltésére. Most már aztán bizonyos, hogy a kultuszminiszterium politikai államtitkára *Molnár Viktor* lesz, ki hir szerint el is fogadta a neki újból felajánlott állást.

A párisi sztrájk múltjében.

Páris, okt. 15.

Csökken az óriási sztrájk s mind a két részen hajlandóság mutatkozik a békülésre. Tegnap éjfélig ez volt a helyzet: Párisban és a környék vasutvonalain sok sztrájkoló jelentkezett munkára. Az északi vasuton kétszer annyi vonat közlekedett, mint tegnapelőtt. A keleti vasuton a forgalom majdnem normális. Az *Orléans*-vasutársaság vonatai menetrend szerint járnak. Az északnyugati és *Orléans* vasut sztrájkoló gépezetei majdnem egytől-egyig munkába állítottak. A nyugati vasuton csak egyes tehervonatok maradtak ki. A külvárosokkal rendez az összeköttetés.

A déli vasuton és a *Páris-Lyon-Mediterranée* vasutársaság vonalain csak kevés alkalmazott engedelmességet a sztrájkra szóló felhívásnak s azt a néhány sztrájkolót is sikerült hamarosan pótolni. A villamos művek sztrájkja kudarcot vallott.

Ambár sokkal vigasztalóbb a helyzet, de a veszedelem még nem múlt el egészen, mert sok iparoszakma a rokonszenv jeléül hajlandó beszüntetni a munkát, ha nem sikerül a békés megegyezés.

Páris, okt. 15.

Több távirat hirt adott már arról, hogy a francia vasutasoknak óriási sztrájkvagyonuk van. A kormány már régóta kutatott az iránt, hogy a szindikátus ezt a vagyont. Most kiderült, hogy a pénz a belga szocialista vezetőknél van deponálva. A francia kormány gondoskodott arról, hogy titkos rendőrség útján tudomást szerezzen minden pénzküldeményről, mely a francia sztrájkolóknak Belgiumból érkezik.

Üzlet!

Tisztelettel értesitem a t. közönséget, hogy egy diszmit-, játék- és sport áru üzletet nyitottam, hol az alatt felsorolt tárgyak a legolcsóbban beszerezhetők. -:- Ajándéktárgyak, utazó kellékek, tajték és borostyán áruk, férf- és női divat, tombola tárgyak, játékszerek. -o- Szülők figyelmébe! Iskola hegedű, hegedű tok, kotta tartó, iskola táskák, könyvszujjak. — Fiókos tükör, eső-ernyő evő eszközök. Internátusi és iskolai teljes felszerelések. Gramofon és lemezekben gyári raktár. <-> Eredeti Solingeni borotva, zsebkes és olló.

Tisztelettel

GÁL FERENCZ Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.

Üzlet!

REGÉNYCSARNOK.

R ó z s i k a.

Irtta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. — 124

De ámbár a királyné nagyon elhíhette, hogy ezen vérengző szándékról hozott hírek valók, mindazonáltal Mária Antoinette lelki szilárdságát nem ingathatták meg azok, megtartá ő helyét a király oldala mellett egy katonai bátorságával s a szerető nő odaadásával.

Lajos, bár megtétette az előkészületeket az utazásra Rambouilletbe, még sem tökéltette el magát egy ily elhatározó lépésre, előnyösebbnek tartá bevárni sorsát Versaillesben s biztonságát a kiengesztelődés azon elvére bízni, mely őt már annyiszor cserben hagyta kezdetől fogva.

A hol a király volt, ott maradtak a királyné és gyermekei. A kis trónörökös és huga a teremben játszadoztak, mit sem sejtve helyzetükről; anyjuk nyugodt megadással, bátra, csak másokra gondolva, a legrosszabbra készíté el magát.

— De asszonyom, — esedezett Rózsika, ki legalább századszor az ablakhoz ment, — most minden nyugodtabbnak látszik. Láthatom az ég tartós fényén, hogy ők meggyújtották őrtüzeiket s mindnyájan tudjuk, ez azt jelenti, hogy hajnalig nem fognak megmozdulni. Péter azt mondja, hogy még ha meg mernének is támadni minket, nem tehetnének semmit az őrséggel szemben.

Az én szegény Péterem! O oly vitéz, oly erős és küzdeni fog végső leheletéig! Esedezem felségednek, nyugodjék egy kissé. Lássá, már itt az idő, mikor királyi felségeik le szoktak feküdni. A gyermekek az én hazámban soha sincsenek fenn, ha a nap lement: ezért nőnek fel oly erősen és egészségen. Ha felséged lefeküdnék, legalább oda a kerevetre! Majd megigazítom a vánkosokat és virrasztani fogok egész éjszakán át.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Versenyárgyalás. A Nagyváradon álmóraszó m. kir. honvéd csapatok (a 4. honvéd gyalogezred és a 2. honvéd huszárezred első osztálya) részére 1911 január 1 től 1911 december 31-ig szükséges marhahus, disznóhús, disznózsír, liszt, fűszer és fűszelék biztosítása végett 1910 november 15-én délelőtt 9 órakor József főherceg lajtanya, törzspülete, földszint 13. számú szobában versenyárgyalás fog tartatni. Írásbeli ajánlatok a tárgyalás napjáig ide adandók be. Mindennemű felvilágosítások megtalálhatók a »Szállítási feltételek» című füzetben, mely a fent nevezett szobában bármikor kapható.

A kamara értesítése. A pozsonyi cs. és kir. katonai élelmiszer raktár igazgatósága, az 1911. évben az 5. hadbiztosságra területén összegyűlemlő gypju fehér- és szüke szalmazsákvászon, továbbá jutazsák, sátorrongyok, stb. hulladékok értékesítésére pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1910 november 2. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a katonai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8 d. u. 2 órakor megtudhatók Nagyvárad 1910. október hó 14. A nagyvárad kereskedeli és iparkamara. Huzella Gyula, kir. kerek. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

Budapesti főzsetudósítások.

Budapest, oktt. 15.

A gabonatózsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	10.26
Rozs októberre	—	—	7.68
Zab októberre	—	—	8.—
Tengeri májusra	—	—	5.46

Irányzat: Szilárd.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	859.—
Osztrák hitel	—	—	670.50
4%-os koronajáradék	—	—	—
Államvasút	—	—	760.—
Jelzálogbank	—	—	520.—
Leszámitoló bank	—	—	614.—
Hazai Bank	—	—	305.—
Kereskedelmi részv.	—	—	754.—
Rimamurányi	—	—	705.—
Salgótarjáni	—	—	646.—
Közuti vasút	—	—	770.—
Városi villamos	—	—	406.—
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

A szerkesztésért felelős:

Dr. V U C S K I C S G Y U L A.

Uj üzlet! Szülők figyelmébe! Uj üzlet!

Ajánlom dúsan felszerelt raktáramat. Iskolahegedű és tok, iskolatáskák és könyvhordó szíjak, iskolakötények, harisnyák, haj-, ruha- és fogkefék, fésű, szappan, fiókos tükrök, esőernyők, reggeli és sárcipők, mosdótálak, evő-özők, teljes iskolai és internátusi felszerelések legolcsóbban beszerezhetők

Gál Ferencznél,

Nagyvárad, Rákóczi ut., Bazár-épület.

Legolcsóbb!

Legolcsóbb!

Mindenkinek nélkülözhetetlen

A FRANKLIN
KÉZI LEXIKONA

mely három nagy nyolcadrétű kötetben rövid és tömör leírásokban tárgyalja az összes tudnivalókat.

Minden cikkét kiváló szakemberek írták, tehát adatai feltétlenül megbízhatók; csak azt öleli fel, amire a művelt embernek tényleg szüksége van s akkora terjedelemben, amennyiben szükséges.

Szövegét száznál több tábla — köztük sok színes — teszi szemléletessé.

A Franklin Kézi Lexikona lesz tehát a magyar közönség mindennapos használatra való, könnyen kezelhető, praktikus és hű tanácsadója.

A három pompás kötet ára 54 k.

Az I. kötet 1911. elején jelenik meg, a II. és III. kötet rövid időközökben.

Megrendelhető:

Lampel R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál

Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Őszi és téli
új divatkelmék

nagy választékban

már megérkeztek

az eddigi kelméktől teljesen eltérő szövésű és színű finom costüm kelmék páratlan nagy választékban.

Szövetraktáram

egyik különleges osztályát képezi hatalmas választékban speciális

fekete és tegethof
costüm kelmék,

melyek külön kikészítésünk által teljesen cseppmentesek és nem fényesednek ki.

Állandó nagyraktár
selyem és disz dolgokban.

Menyasszonyi kelenyék

női és férfi fehérneműek, vászon és asztalneműek, szőnyeg és függöny óriási választékban.

Olcsó szigorú szabott árak.

Leitner Márton

országoshírű divatháza

Zöldfa-u. 5. ■ Saját ház.

Telefon: 413. szám.

Minták vidékre bérmentve küldetnek.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat

Nagyvárad, Rákóczi-ut, 5.

Telefon és interurbán: 914.

A Magyar Siemens Schuckert művek képviselője.

Tantallampak gyári raktára.

Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, ivlámpák kezelését, szénpálcák szállítását, telefon, telegráf, villámhárítók, csengő és jelző berendezéseket és javításokat. Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat, izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Különlegesség: Szabadalmazott „SIMPLEX” vizsűrők. Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Reichel Henrik,

elektro és gépészmérnök.

Értesítés!

Weisz Lajos

Kereskedelmi és műszaki irodája

Nagyvárad, Szacsavay-utca 81. — Telefon: 323.

Cement. Legjobb minőségű portlandcement a Magyar Bank és Kereskedelmi Részv. Társ. belpátfalvai cementgyárából.

Szén. Elsőrendű porosz szénbányák képviselője Sugár Vilmostól.

Gázberendezések, coks és kátrány. A nagyvárad-i légszeszgyár képviselője.

Műszaki cikkek. Motorok, fűrészbereendezések, famegmunkáló gépek, jéggépek hűtőkészülékek stb. a Brünn Königsfeldi gépgyártól. Az összes műszaki cikkek, kenő és ásványolajak.

Bankosztály. Jelzálog kölcsönök közvetítése, értékpapírok adás-vétele, kereskedelmi és iparvállalatok finanszírozása.

Ingatlan forgalmi osztály. Mint a Házépítő és Telek adásvételi Részv. Társ. ügyvezető igazgatója a legelőnyösebb feltételek mellett eszközöl: parcellázásokat, valamint telkek és ingatlanok adásvételét; elvállal bérházak és egyéb ingatlanok kezelését és értékesítését.

Tessék a címre figyelni!

Amerikába

indulás Havréből minden szombaton, Bécsből minden kedden. Utazási jegyek a

„Francia Vonatra”

Az amerikai vasutakra jegy bármely állomásról a rendes árakban kapható. Közlelbbi felvilágosítással ingyen és portómentesen szolgál a

Francia Vonal irodája,

Bécs, IV. Wideneau Gurtel No. 12.

Gegenüber der Süd-u. Staatsbahn.

Tessék a címre figyelni!

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitűnő hirt** nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

(Fekete Sással szemben.)

„VITOL”

Kiváló szer köszvény, csusz, hasogatás, rheuma-szagatás ellen.

Este a fájdalmas testrészt be-dörzsölgendő.

Kapható:

az „Arany Kereszt” gyógyszerárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)

216

Különlegességek

rövidáruban.

Keztyük, fátyolok, harisnyák, shawlok és gombok kiárusítás miatt nagyon olcsón lesznek elárusítva

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

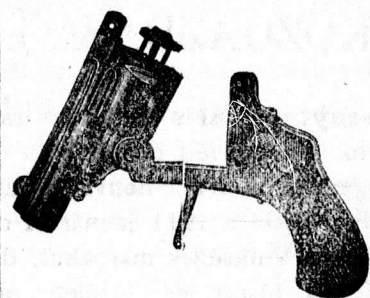
Elvállal: Épület és mulakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyarak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécssett 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécssett, 1907. kiállításon Pécssett. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,

Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.

November 1-től Rákóczi-ut Moskovits palota.

Esterházy cognac

A legtöbb kiállításon legelső
díjjal kitüntetett és első
orvostanárok által ajánlott,
o kitűnő minőségű o

Esterházy cognac
mindenütt kapható! — Az
ésterházy cognac
a közönség kedvenc itala!

Esterházy cognacgyár

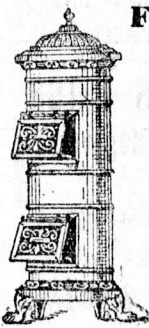
Központi irodája:

Budapest,

V., Csáky-utca 14. szám.

Telefon: 31-49.

Eredeti Meidinger-töltő, szellőző és
szabályozó kályhák, központi fűtésre szolgáló
kalorifórek, szellőzőrácsok minden
o o nagyságban o o

Folytonégő (Dauerbrand)
kályhák. Legolcsóbb fűtés.
A hideg beáltával egyszer
kell befűteni és egész télen
át ég. A szobákban kelle-
o o mes meleg. o o

Eisler és Vértés

Meidinger kályhák gyára
Budapest, VII., Andrassy-u. 41.

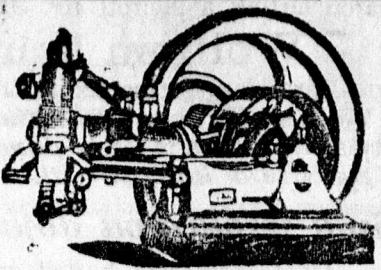
Árjegyzék és költségvetések bérmentve.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Drezdai Motorgyár R.-Társ.

Németország egyik legrégebb és legnagyobb
motorgyára.

Szállít szakkörökben elismert
legjobb gyártmányú benzín-,
nyersolaj-, gáz- és petroleum-

motorokat és locomobilokat
valamint szívó **gázmotorokat.**

!! **Meglepő újdonság!!**

EGYETEMES GENERATORUNKKAL
a tényleges lóerő óránként csak
körülbelül **1 fillérbe kerül.**

Főképviselet:

Gellért Ignác és Tsa

Budapest, Teréz-körút 41.

Telefon 12-91.

Legmesszebbmenő jótállás. —
Kedvező fizetési feltételek

A REKLÁM

Állandó, és időszakos reklámozás
minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak,
üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető leg-
sikeresebben legjobban és legolcsóbban, megtudható

LEOPOLD GYULA

hirdető vállalat betéti társaság-nál

BUDAPEST, VII. k., Erzsébet-körút 41. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretes-
séggel és páratlan pontossággal eszközölnék hirde-
téseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki
és külföldi lapokban és naptárakban.

256 kitűnő naptár kizárólagos bérlete!

Költségvetések és -- | Telefon
tervezetek ingyen! | 12-06.

Szives tudomására hozom a n. é.
közönségnek, hogy **Nagyváradon,**
a **Zöldfa-passage**-ban levő

szücs-üzletemben

minden szakmába vágó munkák sze-
mélyes felügyeletem alatt készülnek.
Gallérok, muffok, szörme-kabátok ujon-
nan. Javítást és átalakítást olcsón
o és pontosan eszközölk. o

Szives megbízást tisztelettel kér

DÓZSA JÁNOS,

szücsmester.

Első nagyvárad

őrző és biztonsági vállalat

Sas-palota, (passage) földszint.

F. hó 15-én kezdte vállalatunk az
éjjeli őrszolgálatot, melyre a szolgál-
latteljesítő legénységet f. hó 13-án, a
rendőrfőkapitányi hivatal sorozta.

Telefon: 263 szám.

**Hirdetések
felvételnek
a lap kiadó-
hivatalában**

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában **RÁKÓCZI-UT 3. szám.**

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű
has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szál-
loda, vendéglő és kávéház bérloje.

A
„TISZÁNTUL“-ra
előfizetheti
mindennap.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindeanemű izzólámpa különlegességek, fény-
ké p é s z l á m p á k ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

Csillárok,

í v l á m p á k

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← csillár-raktárunkat →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, hővil 'sét, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák száll-
ítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

81

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t.
vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,
melyek csak fiók üzletünkben jutnak
eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa
cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

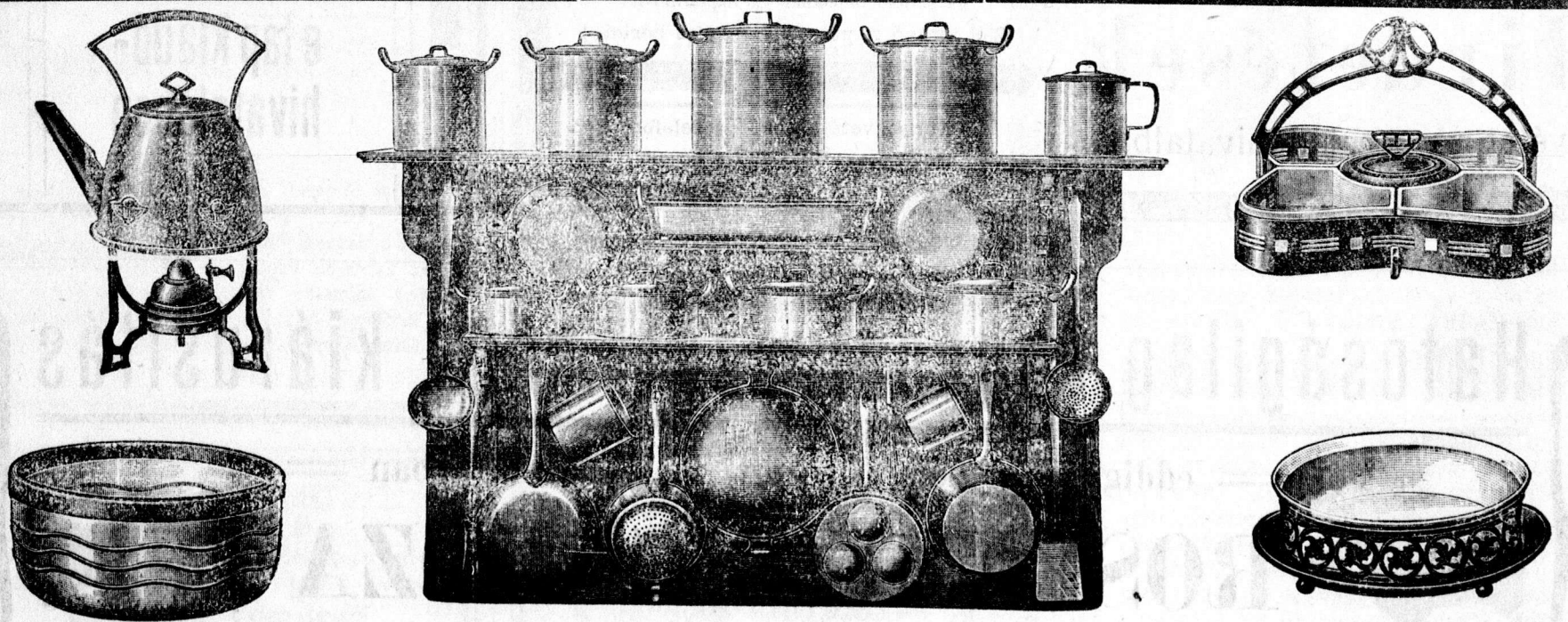
Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

Rákóczi-ut Bazár épület.

Vidéki megrendelések pontos
és gyors elintézését nyernek.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.